

Samit NATO: Europa preuzima odgovornost za sigurnost kontinenta

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

Objavljeno: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

Čelnici država NATO-a okupit će se u utorak i srijedu u turskoj prijestolnici Ankari na sastanku na vrhu kojem bi europske članice trebale preuzeti glavni teret za obranu vlastitog kontinenta.

“Udvostručujemo naše napore kako bismo NATO učinili onim što je oduvijek trebao biti: uravnotežen savez s Europom na čelu za vlastitu obranu - NATO 3.0”, rekao je američki ministar rata Pete Hegseth u Bruxellesu na nedavno održanom sastanku ministara obrane država članica.

Sjedinjene Države već su započele sa smanjivanjem svoga angažmana i vojnih sposobnosti u Europi, koja treba preuzeti konvencionalnu obranu, dok bi Washington nastavio pružati nuklearni kišobran i strateške obavještajne podatke.

Europa bi trebala osigurati konvencionalnu, nenuklearnu moć kopnenih, zračnih i pomorskih snaga unutar Saveza, dok bi se Sjedinjene Države više angažirale u indo-pacifičkoj regiji.

Čelnici će razmotriti napredak od posljednjeg samita u Haagu prošle godine i definirati plan za nastavak ostvarivanja ključnih ciljeva NATO-a.

“Predstojeća zadaća je jasna: pretvoriti obveze koje su saveznici preuzeli u konkretne rezultate. Povećana ulaganja, industrijska proizvodnja i kontinuirana podrška Ukrajini - sve to doprinosi jačem NATO-u i većoj sigurnosti za sve nas”, poruka je glavnog tajnika NATO-a Marka Ruttea.

Pod pritiskom američkog predsjednika Donalda Trumpa koji često kritizira NATO i optužuje članice da ne troše dovoljno za obranu i da se previše oslanjaju na SAD, sve članice osim Španjolske na samitu u Haagu pristale su povećati izdvajanja za obranu na 5 posto BDP-a do 2035. godine, od čega se 3,5 posto odnosi na čisto obrambene izdatke, a preostalih 1,5 posto na troškove povezane s obranom.

„Neki saveznici čine više od drugih, pa imamo zemlje poput Poljske, skandinavskih zemalja, baltičkih država i Njemačke koje prednjače“, izjavio je američki veleposlanik pri NATO-u Matt Whittaker.

„Ali imamo neke koje zaostaju, bilo zato što ne troše dovoljno ili zato što nisu na vjerodostojnom putu da ispune obveze preuzete u Haagu“, dodao je Whittaker.

Tri zemlje koje bi ove godine mogle pasti ispod ranijeg cilja o izdvajanju dva posto BDP-a, Albanija, Češka i Slovenija, mogle bi se naći pod pojačanim pritiskom.

Američki predsjednik Donald Trump naljutio se na europske saveznike optužujući ih za izostanak podrške za američki rat u Iranu te zaprijetio da bi Sjedinjene Države mogle preispitati svoju sigurnosnu potporu državama članicama.

Posljednjih tjedana Trump se sukobio s nekoliko s nekoliko europskih čelnika, a zadnja u nizu bila je talijanska premijerka Giorgia Meloni, koja je dugo igrala na kartu da može biti posrednik između američkog predsjednika i europskih čelnika.

Ipak s jednim od čelnika ima i dalje vrlo dobre odnose, turskim predsjednikom Recepom

Samit NATO: Europa preuzima odgovornost za sigurnost kontinenta

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

Objavljeno: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

Tayyipom Erdoganom.

Prošli je tjedan izjavio da možda čak ne bi ni išao na samit da ga ne organizira Erdogan u Turskoj.

Da bi ga umirio, glavni tajnik Mark Rutte prilikom nedavnog sastanka u Bijeloj kući predstavio je podatke po kojima su Europljani i Kanada prošle godine povećali obrambenu potrošnju za gotovo 20 posto, da su za prošlu i ovu godinu predviđena dodatna ulaganja od oko 140 milijardi dolara.

Čelnici NATO-a u Ankari će usvojiti završnu deklaraciju, službeni dokument koji se usvaja na kraju svakog samita šefova država i vlada i u kojem se definiraju ključni strateški prioriteti i smjernice Saveza.

Na deklaraciji već tjednima rade veleposlanici država članica.

Prema onome što je dosad procurilo saveznici će potvrditi "nepokolebljivu predanost" kolektivnoj obrani iz članka 5 Ugovora o sjevernoatlantskom savezu.

Također će najaviti pomoć Ukrajini od 70 milijardi eura ove godine i isto toliko sljedeće, ukupno 140 milijardi.

No, to nije u potpunosti novi iznos, on uključuje 60 milijardi eura zajma koje je Europska unija osigurala za Ukrajinu za ovu i sljedeću godinu kao i bilateralnu pomoć koju su neke članice Saveza već unijele u svoje proračune, a ostatak do predviđenog iznosa bit će nova sredstva.

Financijsku pomoć Ukrajini osigurat će Kanada i europski saveznici, dok su Sjedinjene Države od Trumpova povratka u Bijelu kuću odlučile da više neće financirati vojnu pomoć ukrajinskim snagama.

Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij, koji će biti u Ankari, izjavio je kako očekuje da se u završnoj deklaraciji nađe i pomoć za protuzračnu i proturaketnu pomoć za njegovu zemlju.

U završnoj deklaraciji bi se trebao naći i dio koji kaže da Rusija predstavlja dugoročnu prijetnju euroatlantskoj sigurnosti i stabilnosti te da Iran nikada ne smije imati nuklearno oružje.

Čelnici će pozvati Teheran da poštuje slobodu plovidbe u Hormuškom tjesnacu.

Prema programu skupa u Ankari, za čelnike države država članica i njihove supružnike u utorak navečer bit će priređen prijem i večera, na koje su pozvani i ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij, predsjednik Europskog vijeća Antonio Costa, predsjednica Komisije Ursula von der Leyen i južnokorejski predsjednik Lee Jae-myung.

Paralelno s tim, ministri vanjskih poslova i ministri obrane zasebno će se okupiti radnoj večeri.

U srijedu prijepodne sastaje se Sjevernoatlantsko vijeće na razini šefova država ili vlada. Predviđeno je da sastanak traje samo tri sata. Prema izjavama nekih diplomata, samit je

Samit NATO: Europa preuzima odgovornost za sigurnost kontinenta

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

Objavljeno: Ponedjeljak, 06 Srpanj 2026 10:39

skraćen kako Trumpu ne bi postalo dosadno.

Na marginama samita, u utorak se održava forum obrambene industrije NATO-a, na kojem sudjeluju visoki politički i vojni dužnosnici iz 32 države članice NATO-a, partnerskih zemalja te predstavnici tvrtki globalne obrambene industrije.

Očekuje se potpisivanje više ugovora s obrambenom industrijom, koji bi mogli dosegnuti više milijardi eura.

Samit se održava u raskošnoj turskoj predsjedničkoj palači, golemom kompleksu koji se prostire na više od 200 tisuća četvornih metara, s više od 1100 soba, čija je izgradnja koštala više od 500 milijuna eura.

Erdoganova oporba tu palaču smatra simbolom rastrošnosti njegove autokratske vlasti.

Zanimljivo je da je palača izgrađena bespravno, bez valjane građevinske dozvole.

Turski vrhovni upravni sud presudio je 2015. godine da je gradnja palače bila protupravna jer je izgrađena na zaštićenom šumskom području. (Hina)

